

Назва звіту

**Системний звіт
«Проблеми
адміністрування
податків для
бізнесу в Україні»**

Надані рекомендації

Забезпечити належне технічне функціонування й технічне обслуговування системи електронного адміністрування ПДВ. Ручне управління і несанкціоноване проникнення в систему, які призводять, зокрема, до сумнівних "втрат" податкових накладних, відмови в реєстрації податкових накладних на підставі "стану 9" тощо повинні бути виключені. Такий самий підхід має бути застосований щодо випадків неспівпадіння даних ПДВ звітності та системи адміністрування ПДВ. Це може бути досягнуто, зокрема, шляхом введення персональної дисциплінарної, адміністративної та фінансової відповідальності посадових осіб податкових органів. Крім того, Податковий кодекс має передбачати матеріальну відповідальність осіб, які відповідають за технічне обслуговування та організують підтримку системи електронного адміністрування (наприклад, санкції повинні накладатися, якщо платник податків не в змозі зареєструвати накладні ПДВ у зв'язку з недоступністю системи або перебою в її функціонуванні).
ДПС

Забезпечити обізнаність податкових органів на місцях та їх належну підготовку для ефективної підтримки платників податків з усіх видів питань, які виникають в процесі функціонування електронного адміністрування ПДВ. Крім того, ДФС має оперативно збирати інформацію про найбільш поширені проблеми, які виникають в процесі функціонування системи електронного адміністрування ПДВ, з подальшим наданням офіційних роз'яснень.
ДПС

Податковий кодекс має забезпечувати ефективність процедур адміністративного оскарження, щоб податкові органи на вищому рівні забезпечували належний контроль за дотриманням процедур відшкодування ПДВ податковими органами нижчих рівнів.
ДПС

Податковий кодекс має бути доповнено нормами про персональну дисциплінарну, адміністративну та фінансову відповідальність посадових осіб податкових органів за протиправні затримки з відшкодуванням ПДВ.
Мінфін

Забезпечити якісний і ефективний контроль за діяльністю податкових органів на місцях, особливо коли їхні дії не відповідають процедурам, передбаченим Порядком обліку платників податків і зборів. Суворе дотримання цих норм повинне забезпечуватися персональною відповідальністю посадових осіб податкових органів за зловживання службовим становищем
ДПС

Зобов'язання податкових органів застосовувати і тлумачити податкове законодавство із урахуванням усталеної судової практики має бути доведено ДФС податковим органам усіх рівнів. Практика, коли, незважаючи на існування прецедентів (або рішень судів відносно одного й того ж платника податків), податкові органи продовжують користуватися сумнівними аргументами, які зазвичай переглядаються судами на користь платника податків, має бути усунена.
ДПС

Процедури адміністративного оскарження, доступні для платників податків, які бажають оскаржити результати податкових перевірок, мають бути ефективними та займати небагато часу, а не формальними, як це часто буває. При призначенні та проведенні податкової перевірки податкові органи мають чітко дотримуватися процедур, передбачених законом, а органи вищого рівня повинні забезпечити належний нагляд за їх дотриманням. Податковий кодекс має бути доповнений положеннями, які б передбачали можливість притягнення до відповідальності посадових осіб податкових органів при допущенні процедурних та інших порушень під час призначення і проведення податкових перевірок. Такі санкції мають застосовуватися персоналізовано та варіативно (від догани до звільнення та штрафу) залежно від ступеня порушення конкретної посадової особи.
Мінфін
ДПС

Статус виконання

В процесі виконання

— коментарі: Продовжується реалізація Закону № 1797 від 21.12.2016 "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні", який спрямований на спрощення адміністрування податків та є важливою частиною реформи ДФС. Це спільне минулорічне напрацювання депутатів, експертів та представників бізнесу.

В процесі виконання

— коментарі: Дана рекомендація неодноразово обговорювалась під час зустрічей між РБО та ДФС. Незважаючи на те, що ДФС видає роз'яснення платникам податків щодо найбільш типових проблем, територіальні податкові органи зазвичай не готові ефективно підтримувати платників податків за всіма видами питань, що виникають у зв'язку з функціонуванням електронного адміністрування ПДВ.

В процесі виконання

— коментарі: 21.10.2015 прийнято наказ Мінфіну № 916 «Про затвердження Порядку оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами». Зокрема, відповідно до Порядку № 916 розгляд матеріалів скарги у закритому засіданні відбувається за участю уповноваженого представника РБО; у РБО є можливість подавати власні заперечення. Проте, процедура адміністративного оскарження потребує подальшого вдосконалення.

В процесі виконання

— коментарі: Відповідні зміни до законодавства в даний час затверджуються Мінфіном з відповідними регуляторними органами.

В процесі виконання

— коментарі: На місцях у контролюючих органах – сервісні функції, а контролюючі передані до ГУ ДФС. Процедура притягнення до відповідальності залишається складною для реалізації і дозволяє посадовим особам уникати дисциплінарного покарання.

В процесі виконання

— коментарі: Наявна позитивна динаміка. Робляться зусилля щоб практика Верховного Суду враховувалася податковими органами.

В процесі виконання

— коментарі: Дана рекомендація неодноразово обговорювалась під час зустрічей між РБО та ДФС. Проте її практичне застосування все ще досить обмежене.

Назва звіту

Надані рекомендації

Випадки зловживання службовим становищем з боку податкових органів при порушенні кримінальної справи за результатами податкової перевірки стосовно посадових осіб платника податків мають бути припинені. Запобігання зловживанню службовим становищем у ході порушення кримінальних справ та гарантоване системою "стримування і противаг" та персональною відповідальністю посадових осіб податкових органів.
ДПС

Поки відповідне податкове зобов'язання платника податків належним чином не буде вважатися узгодженим (тобто, до закінчення адміністративного оскарження та/або закінчення оскарження в суді), податковим органам має бути заборонено порушувати кримінальні провадження відносно посадових осіб платника податків за результатами податкової перевірки.
Мінфін

Підхід, який вкорінився в усталену судову практику і згідно з яким незначні помилки в первинних документах не можуть бути використані в якості підстави для донарахування податкових зобов'язань, накладення на платника податків штрафів та пені, має бути відображений в Податковому кодексі і застосовуватись на практиці.
Мінфін

Проведення позапланових податкових перевірок повинно ґрунтуватися на системному підході, в основу якого необхідно закласти комплексну оцінку ризиків. Такий підхід повинен забезпечити всебічну оцінку конкретного платника податків і визначення необхідності здійснення позапланової податкової перевірки його діяльності, всупроти поточного підходу, при якому податкові органи мають право почати позапланову податкову перевірку, навіть якщо платник податків відповідає певному одному (і часто випадковому) критерію.
ДПС

На регулярній основі (наприклад, щоквартально) оприлюднювати статистику з питань адміністративного оскарження. Така інформація повинна включати в себе, зокрема, інформацію про загальну кількість скарг, результати (позитивні і негативні) адміністративного розгляду скарг на кожному рівні оскарження тощо.
ДПС

Податковий кодекс має бути доповнений заходами адміністративної та фінансової відповідальності посадових осіб податкових органів за неправомірні дії і непрофесійну поведінку.
Мінфін

На всіх рівнях забезпечити послідовне дотримання податковими органами принципу тлумачення неоднозначних положень податкового законодавства на користь платника податків. Ефективна система "стримувань і противаг" та впровадження персональної відповідальності за неправомірні дії та рішення податкових органів повинні бути використані як засоби для досягнення цієї мети.
ДПС

Податковим органам має бути заборонено приймати рішення (які часто формалізуються в акті податкової перевірки) на основі внутрішніх відомостей, які недоступні для платника податків та громадськості. Крім того, податкові органи не можуть керуватися неофіційними внутрішніми відомчими інструкціями.
ДПС

Рішення податкових органів щодо судового оскарження повинно бути погоджене із органом вищого рівня (так зване "second-eye review") на предмет доцільності та законності. Такий підхід видається своєчасним, позаяк нещодавно було внесено зміни в процесуальне законодавство, відповідно до яких були скасовані пільги зі сплати судового збору для податкових органів.
ДПС

Статус виконання

В процесі виконання

— коментарі: У 2016 році були внесені відповідні зміни до Методичних рекомендацій. Кількість нових кримінальних проваджень загалом зменшилась. Кримінальні провадження до закінчення процедури адміністративного оскарження порушуються лише у поодиноких випадках.

В процесі виконання

— коментарі: Ст. 56.22. ПКУ: "Якщо платник податків оскаржує рішення контролюючого органу в адміністративному порядку та/або до суду, повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення щодо ухилення від сплати податків не може ґрунтуватися виключно на цьому рішенні контролюючого органу до закінчення процедури адміністративного оскарження або до остаточного вирішення справи судом."

В процесі виконання

— коментарі: Верховний Суд у своїх рішеннях відмічає, що факти наявності помилок у оформлених первинних документах або відсутності окремих з них самі по собі не можуть бути підставою для висновків про відсутність господарської операції, якщо з інших даних вбачається та іншими доказами підтверджується реальність її здійснення. Виконання зазначеної рекомендації потребує підготовки спеціального роз'яснення ДФС із конкретними прикладами таких помилок.

В процесі виконання

— коментарі: Відповідно до ст. 78 ПКУ документальна позапланова перевірка здійснюється за наявності хоча б однієї з підстав передбаченої статті. Динаміка позитивна є – кількість позапланових перевірок дещо скоротилась. В той же час, ризик орієнтована система фактично ніколи не застосовується на практиці. Наразі актуальним стало питання включення платників до плану перевірок. Відповідно до Податкового Кодексу план складається один на цілий рік. З лютого 2018 ДФС почало вносити масові зміни до плану перевірок з порушенням прямої норми ПК.

В процесі виконання

— коментарі: Статистичні дані публікуються на сайті ДФС, проте їх форма та інформативність потребують вдосконалення.

В процесі виконання

— коментарі: Відповідні зміни до законодавства в даний час затверджуються Мінфіном з відповідними регуляторними органами.

В процесі виконання

— коментарі: Дана рекомендація неодноразово обговорювалась під час зустрічей між РБО та ДФС. Проте її практичне застосування все ще досить обмежене. Як ДФС, так і місцеві податкові органи, як правило, застосовують фіскальний підхід до тлумачення положень Податкового кодексу. Відтак, на практиці цей принцип практично ніколи не застосовується. Виключення – усталена позиція Верховного Суду або офіційна позиція Мінфіну.

В процесі виконання

— коментарі: Дана рекомендація неодноразово обговорювалась під час зустрічей між РБО та ДФС. Проте її практичне застосування все ще досить обмежене.

В процесі виконання

— коментарі: Дана рекомендація неодноразово обговорювалась під час зустрічей між РБО та ДФС. Проте її практичне застосування все ще досить обмежене, через велику кількість поточних спорів (біля 100 тисяч). В той же час з 2016 року всі звернення до Верховного Суду проходять погодження з ДФС.